

Затверджено рішенням Вченої ради
Національної бібліотеки України
імені В. І. Вернадського
« 14 » січня 2020 року

ПОЛОЖЕННЯ
про атестацію аспірантів і докторантів
Національної бібліотеки України
імені В. І. Вернадського

ВСТУП

Положення про порядок атестації аспірантів, докторантів (осіб, які навчаються поза аспірантурою) розроблено відповідно до Закону України «Про вищу освіту», Постанов Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)», від 24 липня 2013 р. № 567 (зі змінами) «Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів», від 6 березня 2019 р. № 167 «Про проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», Наказів МОН від 14 січня 2016 р. № 13 «Про затвердження Порядку присвоєння вчених звань науковим і науково-педагогічним працівникам», від 23 вересня 2019 р. № 1220 «Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук», Положення про спеціалізовану вчену раду, затвердженого Наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 14 вересня 2011р. № 1059, наказів та нормативних документів МОН України, Положення про порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського від 15 січня 2019 року (протокол №1), нормативних документів Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. Це Положення визначає порядок атестації здобувачів вищої освіти на третьому (освітньо-науковому) та науковому рівнях за результатами публічного захисту наукових досягнень у вигляді дисертації.

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Атестація – це встановлення відповідності засвоєних здобувачами вищої освіти рівня та обсягу знань, умінь, інших компетентностей вимогам стандартів вищої освіти.

Види атестації:

- річна атестація, метою якої є проміжний контроль за виконанням здобувачами навчальних та наукових завдань, передбачених індивідуальними планами;

- підсумкова атестація спрямована на з'ясування виконання здобувачами наукових ступенів завдань, передбачених індивідуальними планами наукових досліджень, результати яких мають наукову новизну, теоретичне та/або практичне значення, на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації.

Річна атестація аспірантів і докторантів проводиться у формі наукової доповіді, що представляється на засіданні Вченої ради НБУВ. На підставі результатів річної атестації Вченою радою НБУВ ухвалюється рішення стосовно виконання (не повного виконання, невиконання) здобувачем передбачених індивідуальним планом завдань та його переведення на наступний рік навчання, (повторного проходження попередньої програми, відрахування відповідно). Результати річної атестації заносяться в навчальну картку аспіранта та індивідуальні навчальні плани.

Термін проведення річної атестації – з 20 жовтня по 20 листопада поточного року, для аспірантів четвертого року навчання – з 20 квітня по 20 травня поточного року.

Звіти здобувачів подаються до аспірантури не пізніше 5 днів до закінчення звітного місяця.

Аспіранти першого і другого років навчання у звіті зазначають:

- затвержені темі план дисертації;
- підготовлені публікації;
- стан виконання освітнього компоненту освітньо-наукової програми (складені іспити і заліки);
- виступ на конференціях, круглих столах, симпозіумах;
- стан роботи над теоретичною частиною дисертації;
- стадія експериментальної роботи й т.ін.

Аспіранти 3 року навчання у звіті зазначають:

- затвержені темі план дисертації;
- підготовлені публікації;
- стан виконання освітнього компоненту освітньо-наукової програми (складені іспити і заліки);
- виступ на конференціях, круглих столах, симпозіумах;
- стан роботи над теоретичною частиною дисертації;
- стадія експериментальної роботи й т.д.;
- виконання педагогічної практики.

До звіту додається напрацьований текст дисертації.

Аспіранти 4 року навчання у звіті зазначають:

- повний перелік публікацій за темою дисертаційного дослідження;
- стан підготовки дисертаційного дослідження до підсумкової атестації.

До звіту додається погоджені з науковим керівником остаточний текст дисертаційного дослідження і проект автореферату дисертації.

Аспірант першого року навчання атестується, якщо:

- затверджено тему і план дисертаційного дослідження;
- в повному обсязі виконано передбачений першим роком навчання освітній компонент освітньо-наукової програми (складені іспити і заліки);
- опубліковано тези по темі дисертаційного дослідження;
- підготовлено до друку одну наукову статтю за темою дисертаційного дослідження;
- виконано 30% загального обсягу дисертаційного дослідження (виконано теоретичний огляд по темі дисертаційного дослідження, визначено джерельну базу, комплекс методів дослідження).

Аспірант другого року навчання атестується, якщо:

- у повному обсязі виконано передбачений другим роком навчання освітній компонент освітньо-наукової програми (складені іспити і заліки);
- опубліковано другі тези по темі дисертаційного дослідження;
- опубліковано наукову статтю по темі дисертаційного дослідження (у відповідності до вимог до опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук, затверджених Наказом МОН від 23 вересня 2019 р. № 1220);
- підготовлено до друку другу наукову статтю;
- виконано 70% загального обсягу дисертаційного дослідження (підготовлено проект другого або третього розділу дисертації).

Аспірант третього року навчання атестується, якщо:

- у повному обсязі виконано освітній компонент освітньо-наукової програми (складені іспити і заліки);
- опубліковано дві наукові статті за результатами дисертаційного дослідження (у відповідності до вимог до опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук, затверджених Наказом МОН від 23 вересня 2019 р. № 1220);
- опубліковані треті тези за темою дисертаційного дослідження;
- виконано 60 годин педагогічної практики;
- завершено експериментальну роботу з дисертаційного дослідження;
- підготовлено проект тексту дисертаційного дослідження.

Аспірант четвертого року навчання атестується, якщо:

- виконані в повному обсязі вимоги до опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук, затверджені Наказом МОН від 23 вересня 2019 р. № 1220;
- представлені погоджені з науковим керівником остаточний текст дисертаційного дослідження і проект автореферату дисертації.

Підсумкова атестація здійснюється відкрито і гласно. Здобувачі вищої освіти та інші особи, присутні на атестації, у тому числі під час захисту дисертації, можуть вільно здійснювати аудіо- та/або відеофіксацію процесу атестації.

Підсумкова атестація осіб, які здобувають ступінь доктора філософії, здійснюється постійно діючою або разовою спеціалізованою вченою радою закладу вищої освіти чи наукової установи, акредитованою Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти, на підставі публічного

захисту наукових досягнень у формі дисертації. Здобувач ступеня доктора філософії має право на вибір спеціалізованої вченої ради.

Атестація осіб, які здобувають ступінь доктора наук, здійснюється постійно діючою спеціалізованою вченою радою закладу вищої освіти чи наукової установи, акредитованою Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти, на підставі публічного захисту наукових досягнень у вигляді дисертації або опублікованої монографії, або сукупності статей, опублікованих у вітчизняних та/або міжнародних рецензованих фахових виданнях, перелік яких затверджується центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

Дисертація (відповідно до п.9 Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника) – є кваліфікаційною науковою працею, виконаною особисто здобувачем у вигляді спеціально підготовленого рукопису або опублікованої монографії. Підготовлена до захисту дисертація повинна містити висунуті здобувачем науково обґрунтовані теоретичні або експериментальні результати, наукові положення, а також характеризуватися єдністю змісту і свідчити про особистий внесок здобувача в науку.

До захисту допускаються дисертації (наукові доповіді), виконані здобувачем самостійно. Виявлення в поданій до захисту дисертації (науковій доповіді) академічного плагіату є підставою для відмови у присудженні відповідного ступеня вищої освіти.

Виявлення академічного плагіату у захищеній дисертації (науковій доповіді) є підставою для скасування рішення спеціалізованої вченої ради про присудження наукового ступеня та видачу відповідного диплома. Якщо дисертація (наукова доповідь), в якій виявлено академічний плагіат, була захищена у постійно діючій спеціалізованій вченій раді, науковий керівник (консультант), офіційні опоненти, які надали позитивні висновки про наукову роботу, та голова відповідної спеціалізованої вченої ради позбавляються права брати участь у роботі спеціалізованих вчених рад строком на два роки, а вищий навчальний заклад (наукова установа) позбавляється акредитації відповідної постійно діючої спеціалізованої вченої ради та права створювати разові спеціалізовані вчені ради строком на один рік. Якщо дисертація (наукова доповідь), в якій виявлено академічний плагіат, була захищена у разовій спеціалізованій вченій раді, науковий керівник, члени цієї ради та офіційні опоненти, які надали позитивні висновки про наукову роботу, позбавляються права брати участь у роботі спеціалізованих вчених рад строком на два роки, а вищий навчальний заклад (наукова установа) позбавляється права створювати разові спеціалізовані вчені ради строком на один рік.

Скасування рішення спеціалізованої вченої ради про присудження відповідного ступеня у разі виявлення академічного плагіату здійснюється Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти за поданням Комітету з питань етики у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, та може бути оскаржене відповідно до законодавства.

Порядок захисту дисертаційної роботи передбачає проходження:

- попереднього розгляду дисертації в установі, де виконувалась робота;
- захист в спеціалізованій вченій раді.

Видання та розповсюдження авторефератів, дисертацій, стенографування під час захисту дисертацій, організація, підготовка до захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії (кандидата наук), доктора наук та його проведення для осіб, які навчаються (навчалися) відповідно до договорів, укладених з фізичними або юридичними особами, у тому числі для осіб, які не навчаються (не навчалися) у Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського, проводиться за рахунок коштів здобувача.

РОЗДІЛ І. ПОПЕРЕДНІЙ РОЗГЛЯД ДИСЕРТАЦІЇ

Мета попереднього розгляду дисертації – провести експертизу готовності дисертаційного дослідження в установі, де виконувалась робота, стосовно рекомендації до подання у спеціалізовану вчену раду. Попередній розгляд включає обговорення дисертації у відповідному структурному підрозділі установи або на спільному засіданні наукових співробітників кількох підрозділів, які займаються розробкою питань, дотичних до теми дисертаційного дослідження.

Аспіранти/докторанти (особи, які здійснюють дослідження поза аспірантурою) не пізніше ніж за 6 місяців до закінчення терміну навчання в аспірантурі/перебування в докторантурі представляють повністю закінчену та відповідним чином оформлену дисертаційну роботу для обговорення на засіданні відповідного структурного підрозділу. У наступні 4 місяці до завершення строку навчання в аспірантурі/перебування в докторантурі здобувач зобов'язаний подати документи до захисту на спеціалізованій вченій раді.

До розгляду дисертації на засіданні відповідного структурного підрозділу здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії / доктора наук готує та подає такі документи:

- текст дисертаційної роботи;
- наукові публікації за темою дисертаційного дослідження;
- довідки про впровадження результатів дослідження в діяльність підприємств, установ, організацій (за наявності);
- проект автореферату дисертаційної роботи.

Керівник структурного підрозділу призначає не менше трьох рецензентів із числа висококваліфікованих працівників структурного підрозділу – кандидатів та докторів наук (для здобувачів ступеня доктора філософії) і докторів наук (для здобувачів ступеня доктора наук) та визначає дату проведення засідання. Дисертаційна робота надається рецензентам не пізніше ніж за 30 днів до проведення засідання. Під час засідання здобувач ступеня доктора філософії або доктора наук робить доповідь про основні результати досліджень. Результатом обговорення дисертації на засіданні

відповідного структурного підрозділу має бути висновок про ступінь її відповідності вимогам та рівня готовності до подання до спеціалізованої вченої ради. Результати обговорення дисертації оформлюються підписаним головою та секретарем витягом з протоколу засідання, який долучається до справи дисертанта у відділі аспірантури і докторантури та зберігається у відповідному порядку. Загальний позитивний висновок за результатами обговорення дисертації є підставою для подання дисертаційної роботи до спеціалізованої вченої ради.